

TARİHİ YAPILARDA AYDINLATMA KRİTERLERİ NEDİR?

“...hiçbir ışık kaynağı gün ışığı ile boy ölçüşemez. Cephe ve gece aydınlatmalarında doğru sonucu elde etmek istiyorsak; ‘bir binanın günışığında hangi elemanları ön plana çıkıyor, nerelerinde derinlik sağlanıyor’ tüm bunların çok iyi analiz edilmesi gerekir...”

Feza Ökten Koca

Gün ışığının yetersiz kalması durumunda elektrik yardımıyla istediğimiz ışık seviyesine ulaşmamızı sağlayan sistem... Yani bir anlamda aslında ihtiyacı gideren bir işleyiş...

Günümüzde ise aydınlatmaya, sadece ışık ihtiyacımızı karşılayan bir işleyiş diyemeyiz. Bazen algı ve bazen de estetik sağlamak için de kullandığımız bir sistem... Sadece ihtiyaç olmaktan çıktığı için, aydınlatmada çok farklı sistemler geliştirilmeye başlanmıştır ve ‘aydınlatma tasarımı’ adı altında bir uzmanlık ortaya çıkmıştır.

Birçok farklı sektörde kullanılan aydınlatma tasarımının kent ölçeğindeki etkisi çok önemlidir. Özellikle geceleri vurgulanmak istenilen kent kimliğini ortaya çıkartan unsur, kuşkusuz ki iyi yapılmış aydınlatma tasarımıdır. Geceleri kentlerin bütün çirkinlikleri görünmez olurken, istenilen güzellikler aydınlatma sayesinde ortaya çıkarılabilmektedir.

Kentlerin sahip olduğu tarihi, kültürel ve doğal değerlerin bir aydınlatma tasarımına sahip olması turizme de büyük ölçüde etki eder. Ortaya çıkan atmosferde çekilen fotoğraflar kentlerin tanıtımında da etkilidir.

Tarihi yapıların ihtişamını daha da ortaya çıkarmak için aydınlatmadan faydalanırken, doğru aydınlatma uygulaması yapılmasının çok önemli olduğu gözardı edilmemelidir.

Unutmamalıyız ki, hiçbir ışık kaynağı gün ışığı ile boy ölçüşemez. Cephe ve gece aydınlatmalarında doğru sonucu elde etmek istiyorsak; ‘bir binanın günışığında hangi elemanları ön plana çıkıyor, nerelerinde derinlik sağlanıyor’ tüm bunların çok iyi analiz edilmesi gerekir... Daha sonra ise binanın işlevine göre çeşitli senaryolar üzerinden aydınlatma gerçekleştirilebilir.

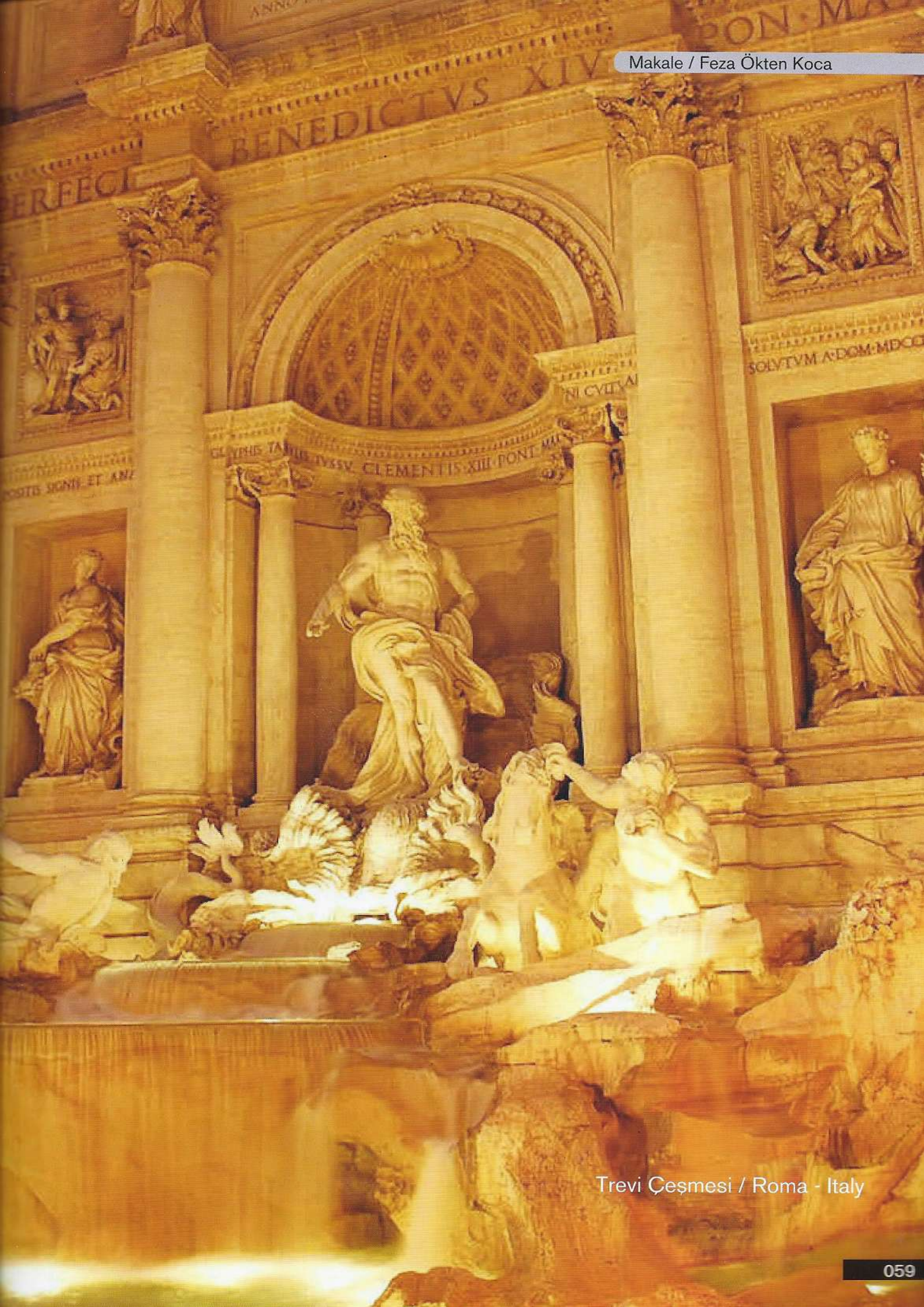
Tarihi binalarda doğru aydınlatma yapılabilmesi için dikkat edilmesi gereken en önemli faktörler;

Binanın tarihi önemi;

Aydınlatma tasarımı, yapının tarihteki yerine ve mimarisine göre uygun bir konsept içerisinde yapılmalıdır.

Trevi Çeşmesi / Roma - Italy

Binanın formu;

Binanın üç boyutta algılanması için cephe elemanlarının derinliklerini hissettirmek gerekir.

Cephenin malzemesi ve rengi;

Cephede kullanılan malzemelere göre aydınlatma kararları verilmelidir. Örneğin taş cephelerde, yapıldığı dönem ve taş rengine uygun olarak aydınlatma ürünlerinin ışık renkleri doğru seçilmelidir. Seçilen ürünün rengi, materyalin rengine uygun olmalıdır. Farklı cephe malzemeleri, farklı renkte ışık kullanılmasını gerektirir. Taş ve tuğla cephelerde; sarı ve amber gibi sıcak renkler kullanılırken, mermer gibi daha beyaz taşların kullanıldığı cephelerde; mavi ve beyaz gibi soğuk renkler tercih edilmelidir.

Cephe üzerinde ön plana çıkartılması gereken mimari detaylar;

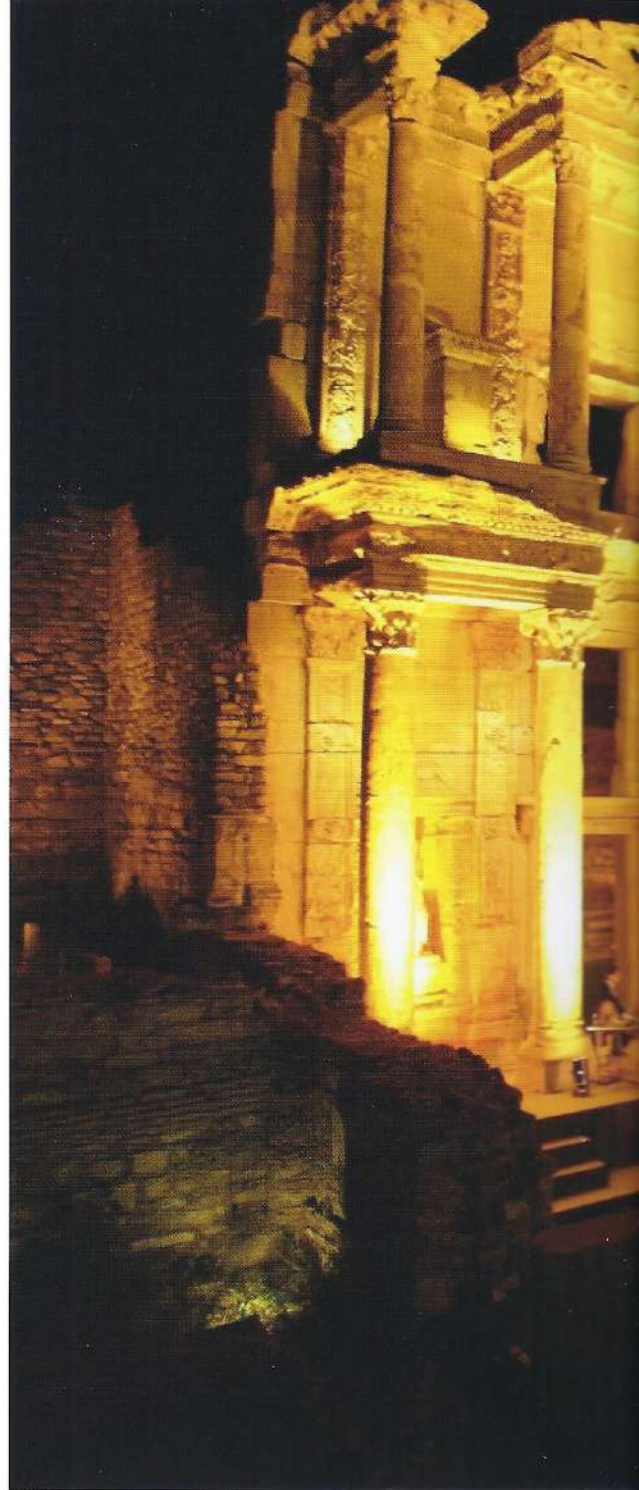
Binada kolonlar cephenin esas hatlarını oluşturuyorsa düşey elemanların vurgulanmasına yönelik dar açılı aydınlatma elemanları (mini rotasyonel projektörler – yere gömme ürünler) kullanılmalıdır.

Binada sacak ya da kat silmeleri ön plandaysa yatay elemanların vurgulanmasına yönelik geniş açılı aydınlatma elemanları (cephe yüzeyine tutturulacak lineer elemanlar) kullanılmalıdır.

Binada geniş sağır duvarlar söz konusuysa asimetrik projektörler kullanılmalıdır.

Cephede yer alan heykel ya da balkon gibi 3 boyutlu öğeler;

Cephede heykel ve balkon gibi binaya kimlik kazandıran detaylar varsa bu öğelere ait derinlikler vurgulanmalıdır. Işık – gölge oyunları ile cepheye derinlik kazandırılarak detaylar ön plana çıkarılabilir.

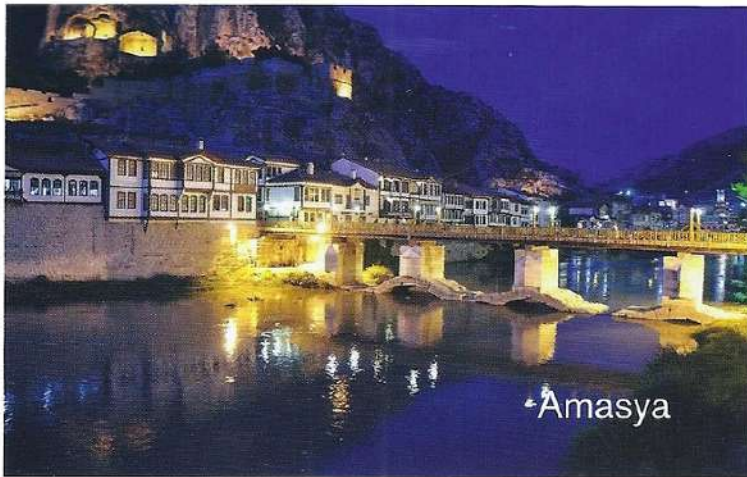
Efes Antik Kent

Binanın aydınlatılması sonrasında en önemli nokta ise binanın hiçbir şekilde zarar görmemesini sağlamaktır. Söz konusu olan binaların yaşlarını ve önemlerini düşünürsek, ne kadar hassas olmamız gerektiğini anlarız. Bu nedenle seçilecek ışık kaynakları; yapının dokusuna zarar vermeyecek şekilde, ultraviyole ve kızılötesi ışık bileşenlerini göz önünde bulundurularak seçilmelidir. Aydınlatma armatürü, tarihi yapıya zarar vermeyecek ve çevresinde kötü bir görüntü oluşmayacak montaj ekipmanları ile tesis edilmelidir. Projede aydınlatma tasarımı yapılmadan önce iyi bir keşif yapılmalıdır ki böylelikle sök-tak yaparak mekana zarar vermekten kaçınılabilsin.

Tarihi yapılarda görülen gerek doğal gerekse yapay aydınlatmaların doğru tasarlandığı uygulamalar, yapının kullanım verimini arttırmaktadır. Ayrıca tarihi yapılardaki doğal aydınlatmanın, tek başına yeterli gelmemesinden dolayı, mutlaka yapay aydınlatmalar ile desteklenerek kullanılması gerekmektedir.

Tarihi yapıların, günümüzde değişik işlevlere göre, kullanılabilirliğinde en önemli etkenlerden biri olarak aydınlatma uygulamaları gelmektedir.

Adana Tren Garı